

Wytyczne dla inwestycji

Ogólne zasady projektowania zieleni oraz prowadzenia prac ogrodniczych na terenach miejskich zawarte są w Standardach Kształtowania Zieleni w Łodzi (przede wszystkim rozdział 3 i 4), które zostały przyjęte Zarządzeniem Nr 8378/VIII/21 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 24 września 2021 r. Poniższe wytyczne mają charakter uszczegóławiający i nie zwalniają z obowiązku zapoznania się i stosowania ww. Standardów.

Proces projektowania

1. Dobór gatunków na zieleńce miejskie, ze względu na ich późniejszą zdrowotność, powinien uwzględniać unikanie "niechcianych" połączeń konkretnych gatunków/odmian, np. połączenia gatunków owocowych, np. grusz z jałowcami (co sprzyja rozwojowi rdzy grusz), oraz stosowania odmian wrażliwych na powszechne choroby, np. mączniak na berberysach odmiany 'Atropurpurea', odmiany róż okrywowych i rabatowych (szczególnie podatne na czarną plamistość), bukszpany podatne na ćmę bukszpanową.
2. Nie zaleca się projektowania nowych nasadzeń w strefie istniejących dużych drzew, w szczególności w odległości od pnia o promieniu równym obwodowi drzewa, z uwagi na duże ryzyko krytycznego uszkodzenia korzeni drzewa, co może skutkować pogorszeniem jego stanu zdrowotnego i zagrożeniem bezpieczeństwa. Nie wskazane jest nadsypywanie ziemi urodzajnej w strefie korzeniowej, ze względu na ograniczenie penetracji powietrza i wody do korzeni.
3. Planowanie nasadzeń drzew powinno uwzględniać istniejące warunki danej lokalizacji pod kątem zasięgów koron drzew istniejących – nie wskazane jest planowanie nowych drzew pod okapami koron, ponieważ młode nasadzenia nie mają szans w konkurencji o światło, pokarm oraz wodę, w efekcie ich wzrost będzie silnie ograniczony, a zdrowotność zagrożona pojawami chorób i szkodników. Również ucinanie grubych konarów starszych drzew w takiej sytuacji wyrządza nieodwracalne szkody w drzewostanie istniejącym.
4. Projektowane szpalery i aleje powinny nawiązywać do przebiegu granic przestrzeni publicznych, linii pierzei i/lub przebiegu jezdni.
5. Zieleń wysoką należy projektować w taki sposób, aby podkreślać kształt otwartych przestrzeni publicznych lub je definiować – rozpiętość korony oraz wysokość drzew oraz ich rozmieszczenie powinny być dostosowane do charakteru przestrzeni, dla której są projektowane. Należy również mieć na uwadze rytm nasadzeń uwzględniający relacje z otoczeniem.
6. Jeżeli nie ma innych przesłanek zaleca się projektowanie drzew o największej docelowej wielkości możliwej do zastosowania w danej przestrzeni.
7. Dobór gatunków nasadzeń powinien podkreślać spójność ciągów komunikacyjnych i podkreślać punkty specjalne. Preferowane jest tworzenie układów zieleni, pomagających identyfikować przestrzeń i nadających im indywidualność.
8. Dla estetyzacji przestrzeni warto wprowadzać pnącza i zieleń niską, jak element osłaniający dla urządzeń i obiektów technicznych (np. drogowe bariery ochronne, stacje transformatorowe itp.) lub dodatkowy składnik kompozycji zieleni.
9. W ramach nowych nasadzeń zaleca się taki dobór gatunków i kompozycji, aby utrzymanie tych roślin było możliwie najmniej uciążliwe i nie wymagało skomplikowanych zabiegów pielęgnacyjnych w kolejnych latach po posadzeniu. Wskazane jest by przy projektowaniu nowych nasadzeń korzystać z załącznika nr 3 do Standardów Kształtowania Zieleni zawierającego dobór gatunków drzew, krzewów i pnączy do nasadzeń w trudnych warunkach miejskich Łodzi.
10. Wszędzie tam, gdzie to możliwe, zaleca się stosowanie rozwiązań wspierających retencję wód opadowych. Pożądanymi elementami zagospodarowania przestrzeni są ogrody deszczowe, pasaże roślinne, niecki i rowy obsadzone roślinnością charakterystyczną dla środowiska podmokłego, a także

stosowanie spadków nawierzchni w kierunku terenów zieleni (z uwzględnieniem niskich obrzeży umożliwiających przepływ wody). Jednocześnie należy pamiętać aby zimowe utrzymanie chodników w pobliżu wprowadzanych rozwiązań „wodnych” uwzględniało eliminowanie stosowania soli drogowej.

11. Zieleni pnącą należy projektować wszędzie tam, gdzie konieczne jest zasłonięcie nieestetycznych elementów przestrzeni, np. ścian szczytowych, murów oporowych, betonowych balustrad, słupów itp. W miarę możliwości należy stosować gatunki zimozielone (pamiętając że gatunki te mogą być nie w pełni mrozoodporne).

12. Pożądane jest stosowanie możliwie największej powierzchni jako rozszczelnionej, m.in. poprzez stosowanie nawierzchni przepuszczalnych, terenów zieleni, zielonych torowisk, nasadzeń w pasach rozgraniczających jezdnie itp.

Materiał roślinny

1. Drzewa o obwodzie pnia 16-20 cm powinny być szkółkowane minimum 3 razy, natomiast powyżej 20 cm obwodu minimum 4 razy. Zagwarantuje to właściwą masę korzeni włóśnikowych w dostatecznie rozbudowanym systemie korzeniowym, aby pobierały wodę po posadzeniu i kontynuowały wzrost i rozwój.

2. Bryła korzeniowa przed sadzeniem powinna być sprawdzona pod kątem stanu korzeni (ocena stanu nawodnienia, stanu zdrowotności - korzenie włóśnikowe czarne, pleśniejące, korzenie suche dyskwalifikują materiał szkółkarski).

3. Sprawdzanie warunków przechowywania materiału szkółkarskiego przed posadzeniem - zabezpieczenie poprzez zadołowanie w cieniście miejscu wraz z sutym podlaniem w przypadku dłuższego przechowywania roślin, dbałość o odpowiednią powierzchnię do przechowywania roślin - zbyt ciasno ustawione od dołu się огоłocą z liści oraz zainfekują chorobami grzybowymi, osłonięcie przez silnymi wiatrami.

4. Niedopuszczalne jest sadzenie roślin z plamistościami, zniekształceniami pędów lub liści, chorych, słabszych – ich "leczenie" w warunkach miejskich jest mocno utrudnione i wymaga użycia zabiegów chemicznych, ponadto na etapie pielęgnacji rośliny te będą zakażać inne (zarodniki grzybów przenoszą się z wiatrem, wodą). W przypadku masowego porażenia materiał jest wymieniany przez wykonawcę w 2 lub 3 roku po posadzeniu, co oznacza skrócenie okresu pielęgnacji dla nowo posadzonych roślin i ich słabsze przyjęcie się.

Prace związane z zakładaniem i utrzymaniem zieleni

1. Przy sadzeniu roślin szczególnie istotne jest właściwe przygotowanie podłoża pod nasadzenia. Teren powinien zostać oczyszczony w szczególności pozostałości budowlanych oraz uciążliwych chwastów wieloletnich, takich jak perz, skrzyp, powój polny, rozchodzących się podziemnymi kłączami.

2. Przed przystąpieniem do sadzenia drzew i krzewów istotne jest wzruszenie gleby zniszczonej pracującym ciężkim sprzętem budowlanym (taka gleba nie ma w sobie dostatecznej ilości tlenu). Wzruszenie gleby powinno zostać wykonane na całości zakładanych zieleńców, a nie jedynie w misie przygotowanej do posadzenia, ponieważ korzenie nie będą rozwijać się w kierunku rejonów o mechanicznie ubitej strukturze gleby, co ostatecznie powoduje po czasie piętrzenie się korzeni w górę - szczególnie istotna kwestia w odniesieniu do drzew sadzonych tuż obok nawierzchni utwardzonych.

3. W przypadku sadzenia roślin w warunkach szczególnie narażonych na zimowe przypalenia słońcem (przy południowych ścianach budynków) oraz obgryzanie przez zwierzęta zastosowane osłony pni powinny być bezwzględnie zdejmowane po okresie zimowym. Przy czym siatka jutowa nie może być

wykorzystywana jako osłona pnia z uwagi na jej przylepianie się do pnia gdy jest mokra, co sprzyja rozwojowi patogenów grzybowych - w tym celu lepiej jest użyć np. mat wiklinowych itp.

4. W celu poprawy warunków wzrostu drzew zaleca się stosowanie zabiegu mikoryzacji korzeni wszystkich nowo posadzonych drzew w ramach inwestycji. W przypadku drzew istniejących, w momencie znaczącej ingerencji w system korzeniowy w ramach prowadzonych prac budowlanych przeprowadzenie zabiegu mikoryzacji należy rozważać indywidualnie dla każdego drzewa, w oparciu o dane dotyczące m.in. gatunku, wieku, stanu zachowania drzewa, w porozumieniu z inspektorem nadzoru ds. zieleni.

5. Podlewanie jest podstawowym zabiegiem pielęgnacyjnym warunkującym właściwe przyjęcie się i zdrowotność nowo posadzonych roślin, szczególnie drzew. Drzewa bez względu na obwód pnia po posadzeniu przez okres pielęgnacji (minimum 3 lata, jeśli inwestycja nie uwzględnia założenia systemu nawadniania automatycznego) powinny być opatrzone workami nawodnieniowymi i systematycznie podlewane, tj. minimum 1 raz w tygodniu (w okresie suszy nawet 3 razy w tygodniu) w pierwszym roku po posadzeniu, w kolejnych latach częstotliwość podlewania należy stopniowo zmniejszać, gdy roślina wypuszcza nowe pędy i liście, a blaszki liściowe posiadają cechy właściwe dla gatunku (np. właściwy rozmiar). Worki nawodnieniowe należy montować w taki sposób by pobudzić wzrost korzeni (po obwodzie bryły korzeniowej). Nie należy lokalizować worków wokół pnia nowo posadzonego drzewa. Właściwe nawadnianie drzewa opatrzonego automatycznym systemem nawadniania będzie także przeciwdziałać spękaniam pnia, gdyż przepływ odpowiedniej ilości wody w naczyniach pnia pozwala na ochładzanie się drzewa w warunkach stresu cieplnego podczas upalnej pogody w warunkach miejskich.

6. Drobnienie i słabe wybarwienie liści oraz brak nowych przyrostów świadczy o nie przyjęciu się drzewa, a stan ten przedłużający się w czasie (2, 3, 5 lat po posadzeniu) nie może być mylony z szokiem, jaki drzewo przechodzi w związku z przesadzeniem. Odpowiednie podlewanie w pierwszych latach po posadzeniu warunkuje właściwe przyjęcie, zdrowotność drzewa, w tym pojawu szkodników i chorób (np. mączniak, przędziorek) oraz jego odporność na niekorzystne warunki miejskie, w tym zdolności adsorpcji pyłów i filtracji powietrza.